

Αναστασία-Κωνσταντίνα Σακαλή

«Η επίδραση των περιβαλλοντικών παραγόντων στη γυναικεία γονιμότητα και στην κύηση, με έμφαση στο ρόλο των Ενδοκρινικών Διαταρακτών»

Περίληψη

Τα τελευταία έτη, έχει παρατηρηθεί αύξηση της συχνότητας εμφάνισης περιστατικών γυναικείας υπογονιμότητας καθώς και επιπλοκών της κύησης, προκαλώντας αυξανόμενη ανησυχία στις γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας. Η αύξηση της επίπτωσης των παραπάνω αρνητικών εκβάσεων θα μπορούσε μερικώς να αποδοθεί στην τοξική επίδραση δυσμενών περιβαλλοντικών παραγόντων και ενδοκρινικών διαταρακτών (ΕΔ) στη γυναικεία αναπαραγωγική υγεία. Για να διερευνήσουμε την υπόθεση αυτή, πραγματοποιήσαμε βιβλιογραφική ανασκόπηση της τεκμηριωμένης επιστημονικής γνώσης που υπάρχει σήμερα και αφορά την επίδραση περιβαλλοντικών παραγόντων και ΕΔ στη γυναικεία γονιμότητα (υποβοηθούμενη αναπαραγωγή ή φυσική σύλληψη) καθώς και τη συσχέτισή τους με αρνητικές εκβάσεις της κύησης (έκτοπη κύηση, σακχαρώδης διαβήτης κύησης, υπέρτασικές διαταραχές κύησης, πρόωρος τοκετός, ενδομήτρια καθυστέρηση της ανάπτυξης, μικρά και μεγάλα για την ηλικία κύησης νεογνά, συγγενείς διαμαρτιες της διάπλασης). Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στη διερεύνηση των διαγενεακών επιδράσεων των μελετούμενων περιβαλλοντικών παραγόντων και ΕΔ στη γυναικεία γονιμότητα και στις εκβάσεις της κύησης, λόγω της τεκμηριωμένης ικανότητάς τους να προκαλούν επιγενετικές αλλοιώσεις.

Λέξεις ευρετηρίου:

περιβαλλοντικοί παράγοντες, ενδοκρινικοί διαταράκτες, γυναικεία γονιμότητα, εκβάσεις κύησης, αναπαραγωγή, εξωσωματική γονιμοποίηση

Abstract

“Influence of environmental factors on female fertility and pregnancy, with a focus on the interference of endocrine disruptors”

Over the recent years, female fertility problems and number of pregnancies resulting into negative outcomes have been on the rise becoming a matter of particular concern among women of childbearing age. The rise in the above adverse reproductive health outcomes could be partly attributed to the exposure to hazardous factors ubiquitously found in the environment. To investigate this hypothesis, in this chapter we summarize the current evidence on the impact of environmental factors and endocrine disruptors (EDs) on female fertility (either non-assisted or assisted) and on pregnancy outcomes (ectopic pregnancy, pregnancy losses, gestational diabetes, hypertensive disorders of pregnancy, preterm birth, intrauterine growth restriction, small and large for gestational age, birth defects). Because it has been established that environmental factors and EDs are capable to induce epigenetic alterations, special care has been given to the exploration of their transgenerational effects on female fertility and pregnancy outcomes.

Keywords:

environmental factors; endocrine disruptors; female fertility; pregnancy outcomes; reproduction; *in vitro* fertilization